

KAPITAŁ LUDZKI
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 Projekt współfinansowany przez
 Unię Europejską w ramach
 Europejskiego Funduszu
 Społecznego

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI
 FUNDUSZ SPOŁECZNY

Nazwa przedmiotu		Kod ECTS	
Antropologia kultury		8.0.11818	
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot			
Instytut Skandynawistyki i Fennistyki			
Studia			
wydział	kierunek	poziom	pierwszego stopnia
Wydział Filologiczny	Skandynawistyka	forma	stacjonarne
		moduł	komunikacja międzykulturowa
		specjalnościowy	
		specjalizacja	wszystkie
Nazwisko osoby prowadzącej (osób prowadzących)			
mgr Dominika Bartnik-Świątek; prof. UG, dr hab. Hieronim Chojnacki			
Formy zajęć, sposób ich realizacji i przypisana im liczba godzin		Liczba punktów ECTS	
Formy zajęć		4	
Konwersatorium		60 godzin - aktywny udział w zajęciach;	
Sposób realizacji zajęć		30 godzin - przygotowanie do zajęć, w tym czytanie lektur;	
zajęcia on-line, zajęcia w sali dydaktycznej		10 godzin - przygotowanie do zaliczenia i zaliczenie.	
Liczba godzin		Razem: 100 godzin = 4 ECTS.	
Konwersatorium: 60 godz.			
Termin realizacji przedmiotu			
2021/2022 letni			
Status przedmiotu		Język wykładowy	
- fakultatywny (do wyboru) - obowiązkowy		polski	
Metody dydaktyczne		Forma i sposób zaliczenia oraz podstawowe kryteria oceny lub wymagania egzaminacyjne	
- Wykład konwersatoryjny - Wykład z prezentacją multimedialną		Sposób zaliczenia	
		Zaliczenie na ocenę	
		Formy zaliczenia	
		Pisemne kolokwium z treści wykładów (zob. treści programowe oraz listę lektur), praca pisemna	
		Podstawowe kryteria oceny	
		Student, by otrzymać zaliczenie musi:	
		- aktywnie uczestniczyć w wykładach konwersatoryjnych,	
		- przygotować w projekt dotyczący wybranego nurtu antropologii kultury i przedstawić go dłuższej wypowiedzi pisemnej,	
		- zaliczyć kolokwium i zdać egzamin ustny.	
		Ocena końcowa wykładów będzie się składać z czterech elementów: aktywność (15%), praca pisemna (30%), kolokwium 15%, egzamin (40%). Przy czym każdy z elementów oceny powinien zostać zaliczony przynajmniej na ocenę dostateczną.	
Sposób weryfikacji założonych efektów uczenia się			

zakładany efekt uczenia się	Kolokwium pisemne	Praca pisemna	Dziennik uczenia z 10 wykładów	Dyskusja
Wiedza				
K_W01	+			
K_W06	+		+	
K_W10			+	
Umiejętności				
K_U02				+
K_U04		+	+	
K_U08		+		
Kompetencje				
K_K03				+
K_K04				+

Określenie przedmiotów wprowadzających wraz z wymogami wstępnymi

A. Wymagania formalne

Wybór specjalności Komunikacja międzykulturowa.

B. Wymagania wstępne

Pożądana znajomość jednego z języków skandynawskich przynajmniej na poziomie A1.

Cele kształcenia

Główną figurą myślową, wokół której skoncentrowano wykłady o dwukulturowości i problemie tożsamości jest metafora zetknięcia się z inną, obcą kulturą, jej systematyczne poznawanie, czyli przewyciężanie obcości, potem – uczestniczenie w porozumieniu, w transmisji wartości innej kultury do własnej, i odwrotnie. Jest to najważniejsze doświadczenie życiowe i zawodowe studiujących skandynawistykę, opartej na koncepcji „study” – zaawansowanego poznania jednego języka nordyckiego i jednej kultury. Naukowym wsparciem jest współczesna naukowa antropologia kultury, dzięki której możliwe jest uporządkowanie zagadnień i kształtowanie postawy eksperta o interkulturowych kompetencjach i umiejętnościach, pełniącego misję transmisyjną względem skandynawskiej kultury w Polsce i polskiej kultury w Skandynawii.

Przykładów i modeli rozumienia problemów wielokulturowości i tożsamości dostarczają wybrane XX-wieczne teorie kultury, takie jak strukturalizm, psychoanaliza, etnologia ludów pierwotnych, teoria form symbolicznych, koncepcje ludyczne, dramaturgiczne, proksemiczne, pragmatyzm, teorie kultury masowej (popularnej), filozofia dialogu. Na tym porównawczy tle przedstawiona będzie kultura Skandynawii z jej obroną własnej tożsamości i akceptacją wielokulturowości.

Kurs przedstawia różne perspektywy badania kultury, co pozwala w sposób pogłębiony problematyzować pojęcie inności, obcości, etniczności, tożsamości, współtworząc podstawy do lepszej komunikacji międzykulturowej absolwenta skandynawistyki.

Treści programowe

Wiedza o kulturze - od lat dziewięćdziesiątych jedna z najważniejszych gałęzi nauk humanistycznych, która wzbogaciła i urozmaiciła rozmaite studia: literaturoznawcze, socjologiczne, politologiczne, psychologiczne, etnologiczne poprzez wyartykułowanie mechanizmów funkcjonowania kultury w świecie współczesnym. Główne obszary krytyki kultury w dobie globalizacji spowodowanej przez wielkie korporacje finansowe, handlowe supermarkety i media.

Historia kultury europejskiej ujawnia (L. Kołakowski) pewną specyficzną jej cechę – krytykę własnych fundamentów i projekty nowych sposobów ujmowania rzeczywistości (grec. realcentryzm, średniowieczny teocentryzm, oświeceniowy antropocentryzm, współczesne logo-, medio- i inne centryzmy).

Punktami zwrotnymi momenty przełomów, kryzysów, dysfunkcyjności dotychczasowej narracji uzasadniającej świat. Punktem wyjścia w poszukiwaniu nowej formy kultury jest krytyka poprzedników. Krytyka stała się współcześnie stanem permanentnym świadomości kultury.

Po ogłoszeniu przełomu postmodernistycznego mamy większą świadomość ograniczeń kultury i instrumentów myślowych (płynna świadomość wg Zygmunta Bauman). Relatywizm – największy problem współczesności.

Przedmiotem wykładu są wybrane przykłady wizji kultury współczesnej — jej aktualnej kondycji i perspektyw rozwojowych z uwypatnieniem aspektów krytycznych i krytycznej analizy dyskursu. Znaczący element wykładu to kwestia języka, w jakim formułowane są dylematy kultury doby obecnej (nowomowa neoliberalna, manipulacje językowe), komunikacyjny aspekt krytyki.

Repertuar problemów jest wielki: rola elit symbolicznych w dyskursie publicznym i marginalizacja elit w demokracji; kulturowy wymiar globalizacji: deterytorializacja kultur i globalny „supermarket kultury”; dylematy multikulturalizmu; fundamentalizm i nihilizm jako dwie odpowiedzi na zagubienie człowieka w kulturze „płynnej nowoczesności”; ekspansja kultury popularnej, problem przetrwania sztuki wysokiej w świecie popkultury; inwazja i hegemonia mass mediów w kulturze współczesnej. Dwudziestowieczne krytyki kultury i cywilizacji europejskiej: Oswalda Spenglera, Johana Huizingi, Leszka Kołakowskiego, Jose Ortegi y Gasset, Michaela Foucaulta, Ernsta Cassirera, Edwarda Halla, Erwina Goffmana i innych (np. Jerzego Kmity).

Wykaz literatury

A. Literatura wymagana do ostatecznego zaliczenia zajęć (prowadzący każdorazowo ustala listę lektur)

- Barnard A., 2006, Antropologia, przeł. S. Szymański, Warszawa: PIW, s. 170-190
- Eco U., Kariera i upadek nadczłowieka; Struktury narracyjne u Fleminga, (w:) tegoż, Superman w literaturze masowej, Warszawa 1996, ss.116-144; 184-235.
- Barthes R., Świat wolnoamerykanki; Nowy Citroën; Mit dzisiaj, w: tegoż, Mitologie, 2000. Warszawa, s.31-42;190-192; 239-296.
- Burszta W., 1998. Antropologia kultury, Poznań.
- Mathews G., 2005. Supermarket kultury. Kultura globalna a tożsamość jednostki, przeł. E. Klekot, Warszawa PIW (rozdz. Poszukiwanie ojczyzny w supermarkecie kultury, s. 238-281)
- McLuhan M., 2001. Wybór tekstów, Poznań, s.24-35; 124-241.
- Ritzer G., 1997. Macdonaldyzacja społeczeństwa, Warszawa, s. 10 - 45; 242 - 269, 295 - 338.
- Siemieniecki B., 2007. Pedagogika medialna. Podręcznik akademicki, red nauk B.S., Warszawa: PWN (rozdz. 3: Media wytworem i kreatorem współczesnej kultury – kulturowe uwarunkowania mediów, s. 69-124)
- Anderson B., Korzenie kulturowe, Źródła świadomości narodowej, [w:] Wspólnoty wyobrażone. Rozważania o źródłach i rozprzestrzenianiu się nacjonalizmu, przeł. S. Amsterdamski, Kraków 1997
- Burszta Wojciech J., Antropologia kultury. Tematy, teorie, interpretacje, (Wyd. Zysk i s-ka, Poznań 1998, ISBN 83-7150-322-9)
- Burszta W. J., Barwy codzienności albo antropologia dzisiaj, w: Tegoż, Czytanie kultury, Łódź 1996;
- Hall E. T., Taniec życia, Warszawa 1999;
- Strinati D., Wprowadzenie do kultury popularnej, Poznań 1999
- Caillois R., Definicja gry i zabawy; Klasyfikacja gier i zabaw (fragmenty), W: Tegoż, Żywioł i ład Warszawa 1973
- Czermińska M., Punkt widzenia jako kategoria antropologiczna i narracyjna w prozie niefikcyjnej, [w:] Opowiadanie w perspektywie badań porównawczych, red. Z. Miłosek, Kraków 2004.
- Eliade M., Święty obszar i sakralizacja świata i Czas święty i mity w: tegoż: Sacrum, mit, historia. Warszawa 1974
- Goffman E., Człowiek w teatrze życia codziennego, Warszawa 2000, (Wprowadzenie).
- Goffman E., Piętno a tożsamość społeczna, w tegoż: Piętno. Rozważania o zranionej tożsamości Gdańsk 2005
- Lakoff G., M. Johnson, Metafory w naszym życiu, przeł. T. P. Krzeszewski, Warszawa 1988
- Levinas E., Ślad innego. W: Filozofia dialogu. Wybór opr. B. Baran Kraków 1991
- Markowski M.P., O reprezentacji, [w:] Kulturowa teoria literatury. Główne pojęcia i problemy, red. Markowski M.P., R. Nycz, Kraków 2006.
- Mathews G., Poszukiwanie ojczyzny w supermarkecie kultury, [w:] tenże, Supermarket kultury, Warszawa 2005.
- Thompson E., Nacjonalizm, kolonializm, tożsamość, [w:] też, Trubadurzy imperium. Literatura rosyjska i kolonializm, Kraków 2000.
- Wierzbicka A., Akty i gatunki mowy w różnych językach i kulturach, [w:] Akty i gatunki mowy, red. J. Bartmiński, Lublin 2004.

A.2. studiowana samodzielnie przez studenta (pozycje pomocne przy przygotowywaniu się do pisemnego kolokwium):

- Antropologia kulturowa. Część I: Wprowadzenie do wiedzy o kulturze, Janusz Gajda (Oficyna Wydawnicza IMPULS, Kraków 2008).
- Antropologia kulturowa. Część II: Kultura obyczajowa początku XXI wieku, Janusz Gajda (Oficyna Wydawnicza IMPULS, Kraków 2008).
- Antropologia kultury – antropologia literatury. Na tropach koligacji 2007, red. Ewa Kosowska, Anna Gomółka, Eugeniusz Jaworski, Katowice 2007, 436 s.
- Alan Barnard, Antropologia, przeł. S. Szymański, Wwa: PIW 2006, s. 170-190 8. Strukturalizm. Od językoznawstwa do antropologii.
- Benedict R.(1999). Wzory kultury, Warszawa, rozdz. II, Różnorodność kultur [Benedict, Ruth (1887-1948). (1959) Patterns of culture by...New York : New American Library]
- Bolten J., Interkulturowa kompetencja, przekład i wpraw. B. Andrzejewski, Poznań: Wydaw.Nauk UAM 2006, rozdział 3: Obchodzenie się z obcym i obcością, s. 86-106
- Hastrup Kirsten, Droga do antropologii. Między doświadczeniem a teorią (A Passage to Anthropology: Between Experience and theory, 1995), przeł. Ewa Klekot, Kraków: Wydawn. UJ

B. Literatura uzupełniająca:

- Kuper A., Kultura. Model antropologiczny, Kraków 2005;

- Leach E., Kultura i komunikowanie, Warszawa 1989;
- Bauman. Z., Jak stać się obcym i jak przestać nim być, [w:] tenże, Ponowoczesność jako źródło cierpień, Warszawa 2000.
- Stasiuk K., 2003. Krytyka kultury jako krytyka komunikacji. Pomędzy działaniem komunikacyjnym, dyskursem a kulturą masową, Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego (Jurgen Habermas).
- Turner V., Gry społeczne, pola i metafory. Symboliczne działanie w społeczeństwie, tłum. W. Usakiewicz, Kraków 2005.
- Wiedza o kulturze. Część 1: Antropologia kultury, Warszawa 1998 (wstęp i red. A. Mencwel), Cz. 2: Antropologia słowa, Warszawa 2003 (wstęp i red. G. Godlewski).

Kierunkowe efekty uczenia się

K_W01, K_W06, K_W10
K_U02, K_U08, K_U04
K_K03, K_K04

Wiedza

K_W01, K_W06, K_W10

Student:

- w zaawansowanym stopniu zna fakty, teorie i metody z zakresu dyscyplin właściwych dla kierunku skandynawistyka, zorientowane na komunikację w języku polskim, w jednym z języków nordyckich (szwedzkim, norweskim, duńskim, fińskim) lub w języku angielskim (K_W01),
- zna i rozumie w zaawansowanym stopniu kulturę obszaru nordyckiego (K_W06),
- zna i rozumie fakty związane z geograficznym, społecznym, historycznym i ekonomicznym zróżnicowaniem obszaru Europy Północnej oraz dylematy współczesnej cywilizacji (K_W10).

Umiejętności

K_U02, K_U04, K_U08

Student:

- umie samodzielnie planować własne uczenie się przez całe życie oraz rozumie potrzebę ciągłego dokształcania się i rozwoju zawodowego ze szczególnym uwzględnieniem kultury obszaru Europy Północnej (K_U02),
- potrafi planować i organizować – posługując się również językiem angielskim oraz jednym z języków nordyckich (szwedzkim, norweskim, duńskim, fińskim) – zarówno pracę indywidualną jak i zespołową, rozwiązując problemy typowe dla dyscyplin przypisanych kierunkowi skandynawistyka (K_U04),
- posiada umiejętność przygotowania prac pisemnych w języku polskim lub języku obcym w ramach dyscyplin na kierunku skandynawistyka, w oparciu o różne pojęcia teoretyczne i bogate źródła (K_U08).

Kompetencje społeczne (postawy)

K_K03, K_K04

Student:

- samodzielnie podejmuje i inicjuje proste działania badawcze w zakresie kultury Północy (K_K03),
- jest gotów do wypełnienia roli zawodowej filologa (K_K04).

Kontakt

dominika.bartnik-swiatek@ug.edu.pl